

Visienota

natuur en gezondheid¹

Deze intentieverklaring vormt de basis voor de samenwerking binnen het ‘Netwerk natuur en gezondheid’. Deelnemen aan het Netwerk betekent vooral dat je akkoord gaat met de visie, die we samen verder vorm geven: we streven naar een gezonde leefomgeving voor iedereen. En dat je actief wenst samen te werken, over de sectorgrenzen heen. Daarbij bepaalt elke partner zelf hoeveel hij/zij kan en wil bijdragen.

Waarom een Netwerk Natuur en Gezondheid?	1
Onze doelen	2
Hoe willen we dit realiseren?	3
Acties voor alle partners	6
De kerngroep	6

¹ De begrippen natuur en gezondheid interpreteren we breed. Onder natuur verstaan we zowel buitengroen als binnengroen, water (beek, rivier, zee, vijver), parken, bermen, samentuinen, groenmuren of uitgestrekte natuurgebieden. Gezondheid gaat zowel over het psychische als fysische aspecten en is ook gelinkt aan welzijn, samenhang, veerkracht en geluksgevoel. We benaderen de link tussen natuur en gezondheid bovendien zowel vanuit preventieve als vanuit curatieve hoek.

Waarom een Netwerk Natuur en Gezondheid?

Iedereen heeft recht op een gezonde leefomgeving. Een belangrijk onderdeel daarvan is meer natuur. Dit willen we in Vlaanderen (en later heel België) realiseren door te investeren in meer toegankelijke natuur dichtbij iedereen, en dat in al zijn vormen zoals stadsgroen, zorgtuinen, natuurgebieden, speelbossen en natuurlijke speelplaatsen. We willen iedereen duidelijk maken dat natuur en gezondheid hand in hand gaan: een natuurlijke omgeving doet bewegen, geeft rust, en maakt ook letterlijk gezond door bv. de luchtkwaliteit te verbeteren en ons hemelwater te filteren.

We stellen vast dat de wetenschappelijke en praktijkkennis over natuur en gezondheid toeneemt, maar ook dat bijkomend praktijkgericht onderzoek nodig is om deze kennis voor iedereen toegankelijk te maken.

Tal van organisaties uit verschillende sectoren zijn reeds jarenlang actief rond dit thema. Er werden inspirerende acties en methodieken ontwikkeld en de ambitie om over de sectoren heen samen te werken, neemt toe.

Kernprincipes

1. We baseren ons op de **voortschrijdende wetenschappelijke inzichten** uit binnen- en buitenland.
2. We hebben aandacht voor **health in all policies, natuur dichtbij, gezondheidsongelijkheid, diversiteit, gentrificatie, zowel positieve als negatieve impact van natuur op gezondheid, kwaliteit, biodiversiteit, ...**

Onze doelen

1. Meer en toegankelijke natuur dichtbij iedereen creëren
2. Iedereen bewust maken van de voordelen van natuur voor onze gezondheid
3. Iedereen - met aandacht voor kwetsbare doelgroepen (personen met gezondheidsklachten, kinderen, hoogbejaarden, ...) - regelmatig in contact brengen met de natuur ten bate van hun gezondheid en welzijn
4. Een natuurlijke leefomgeving een functie geven in het kader van gezondheidsbevordering

Hoe willen we dit realiseren?

Hieronder geven we enkele mogelijke acties waaraan alle partners mogen bijdragen om bovenstaande doelen te bereiken. Dit schept ook meer duidelijkheid over wat elk doel concreet zou kunnen inhouden. Aanvullende acties zijn zeker mogelijk.

onze doelen	Hoe willen we dat realiseren?
1. Meer en toegankelijke natuur dichtbij iedereen creëren	<ul style="list-style-type: none">● <i>Meer bos- en natuurplekken</i> realiseren op plaatsen waar de gezondheidsbaten hoog zijn (dichtbevolkte gebieden, nabij minder mobiele bevolkingsgroepen, in de nabijheid van plaatsen waar mensen leven met meer dan gemiddeld voorkomen van gezondheidsklachten/ziektebeelden of waar veel doktersbezoeken plaatsvinden, nabij scholen, senioren- en jeugdverenigingen, ...) ,● De <i>toegankelijkheid en aantrekkelijkheid</i> van bestaande en nieuwe natuur vergroten voor kwetsbare groepen door o.a. de aanleg van rolstoelpaden, prikkelpaden, duidelijke bewegwijzering (ook online), aangepast wandelmateriaal, opgeleide natuur- en gezondheidsgidsen, ...● Regionale en lokale overheden stimuleren om een <i>brede samenwerking</i> aan te gaan voor de inrichting van gezondheidsgroen door bv. De bewoners van een zorgcentrum, school, buurt, wandelclub, jeugdvereniging, natuurorganisatie (Natuurpunt, BOS+, Velt, Regionale Landschappen), of zorgorganisatie (Logo's, leden Zorgnet Icuuro, CM, huisartsen, ocmw's, ...) te betrekken voor de invulling van bv. een open ruimte, een stadsbos, een braakliggend (industrie/landbouw/woon/groen) gebied, of een park.<ul style="list-style-type: none">○ d.m.v. bv. rustplekken, speelgroen, plukgroen, schaduw, geluids- en visuele buffers, verwonderingsplekken, ...

<p>2. Iedereen bewust maken van de impact van natuur op gezondheid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>(Praktijkgericht) onderzoek en bevestigingen</i> rond natuur en gezondheid ondersteunen en de resultaten daarvan in de pers, sociale media, nieuwsbrieven, en via de website van het Netwerk Natuur en Gezondheid bekend maken. • <i>Netwerkevents</i> rond natuur en gezondheid organiseren waarbij verschillende sectoren elkaars werking en expertise beter leren kennen, op elkaar afstemmen en win-wins zoeken. • Bestaande of nieuwe wetenschappelijke onderbouwde <i>kennis rond natuur en gezondheid integreren</i> in natuureducatie, infoborden bij natuurgebieden en bossen, in publicaties rond gezondheidsbevordering, enz... En dit zowel online als via gedrukte exemplaren bij bezoekerscentra van natuurgebieden en bossen, volkstuintuinen, huisartsen, ocmw's, zieken/gezondheidsfondsen, ...
<p>3. Kwetsbare doelgroepen regelmatig in contact brengen met de natuur ten bate van hun gezondheid en welzijn</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De <i>samenwerking</i> rond natuur en gezondheid tussen zorgorganisaties en andere sectoren bevorderen (netwerkevents, gezamenlijke pilootprojecten en vorming), zowel op Vlaams als lokaal niveau. Bijvoorbeeld tussen (koepel)organisaties uit de zorg, natuur, landbouw, ruimtelijke ordening,... op Vlaams niveau, maar ook tussen zorgcentra en bv. lokale natuur-, tuin-, recreatie- of seniorenorganisaties. • <i>Zorgnatuur creëren</i> rond o.a. ziekenhuizen, woonzorgcentra, crèches, jeugdhuisen en scholen (vb dementietuin, stilte-oase, speelgroen, ...) • <i>Activiteiten in de natuur organiseren</i> voor kwetsbare groepen met de ondersteuning van professionele zorgverleners (gezondheidswandelingen, natuurbeheer door kwetsbare groepen, beweging, stilte, ...).
<p>4. Een natuurlijke leefomgeving een functie geven in het kader van gezondheidsbevordering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het Netwerk streeft naar de opmaak van een <i>gemeenschappelijke visie en referentiekader</i> op natuur en gezondheid tussen zoveel mogelijk betrokken partners, volgens de principes van <i>health in all policies</i> en <i>natuur dichtbij</i>. • Beleidsadviezen formuleren rond natuur en gezondheid om verder onderzoek, beleid en acties op het terrein mogelijk te maken. We streven naar een structureel, gecoördineerd health-in-all-policies beleid vanuit de verschillende betrokken beleidsdomeinen. Niet enkel in woorden, maar ook in krachtige beleidsstructuren op alle niveau's. Zo kan bijvoorbeeld een overleg met verschillende kabinetten rond deze thematiek een start zijn van samenwerking binnen verschillende overheden, aangevuld met een overlegplatform op niveau van de administraties. Verdere

	<p>ondersteuning kan gerealiseerd worden door een wetenschappelijk onderzoekssteunpunt enerzijds en anderzijds een samenwerkingsverband van organisaties dat acties kan realiseren in de praktijk. Afstemmen van middelen en doelstellingen zal hierbij cruciaal zijn.</p> <ul style="list-style-type: none">• De vertaalslag maken naar <i>methodieken en acties</i> rond natuur en gezondheid op niveau van verschillende strategieën. Sensibilisatie naast omgevingsstrategieën en beleidsmaatregelen die samen effectief meer nabije natuur en meer gebruik van de natuur realiseren voor verschillende doelgroepen (kinderen, jonge ouders, senioren, kwetsbare groepen, ...).• Vanuit het principe van gezondheidsongelijkheid wensen we dat bijzondere aandacht te geven aan het realiseren van een <i>gezonde leefomgeving voor kwetsbare groepen</i>, zoals mensen met lage sociaal-economische status.• Streven naar een <i>brede dialoog rond gezondheidsbevordering</i> waarbij de zorg- en gezondheidssector in dialoog gaan met andere sectoren (landbouw, natuur, recreatie, ruimtelijke ordening, ...) en op basis daarvan de gezondheidsbevorderingsdoelen - indien wetenschappelijk gefundeerd - bijstelt.
--	--

Acties voor alle partners

Partners van het Netwerk Natuur en Gezondheid onderschrijven het belang van dit thema en de kennisdeling erover, en gaan actief op zoek naar hoe hij of zij kan bijdragen tot één van onderstaande acties:

1. (praktijkgericht) **onderzoek ondersteunen** rond de link tussen natuur en gezondheid (literatuur ontsluiten, overzichtsartikelen maken, bijdragen aan analyse, meezoeken naar proefpersonen, bezorgen en verzamelen van data, ...).
2. **Projecten en initiatieven** opzetten waarbij verschillende sectoren en disciplines samenwerken rond natuur en gezondheid.
3. Bijdragen aan de **verspreiding van kennis en ervaring** omtrent de link tussen natuur en gezondheid (bv. via de **website www.netwerknatuurengezondheid.be**)
4. Logistieke ondersteuning bieden aan **studiedagen en netwerkevents** rond natuur en gezondheid (aanbieden locatie, verspreiden uitnodiging, sprekers aanleveren, ...).
5. Stimuleren van een **betere integratie** van de **beleidsprincipes 'health in all policies' en 'natuur dichtbij'** in zoveel mogelijk beleidsdomeinen (natuur, gezondheid en welzijn, ruimtelijke ordening, architectuur, sport, onderwijs, landbouw, groenbeheer, ...), een betere integratie van de link tussen natuur en gezondheid in **opleidingen/onderwijs** (geneeskunde, ruimtelijke planning, architectuur,...) en een betere integratie in de **praktijk** (groenaanleg, zorgverlening, ruimtelijke ordening, ...).
6. **Communiceren via de eigen kanalen** (nieuwsbrieven, website, sociale media) van onderzoeksinitiatieven, campagnes, projecten, partnerschappen en events rond natuur en gezondheid.
7. Het mee zoeken naar **partners en (financiële) middelen** om deze initiatieven te faciliteren.

Deze intentieverklaring is een **dynamisch document** dat zal geactualiseerd worden op basis van voortschrijdende (wetenschappelijke) inzichten en input van de partners van dit Netwerk.

De kerngroep

De kerngroep tracht op basis van de input van iedereen de visie verder te verfijnen, stimuleert gezamenlijke acties of acties van enkele netwerkpartners (netwerkevents, pilootprojecten, studies, ...), en zal hierover communiceren.

- Natuurpunt: Benno Geertsma, benno.geertsma@natuurpunt.be
- BOS+: Bert De Somviele, bert.desomviele@bosplus.be
- Belgian Biodiversity Platform /INBO/UA: Hans Keune, hans.keune@inbo.be
- Provincie Antwerpen: Lieve Janssens, lieve.janssens@provincieantwerpen.be
- Vlaams Instituut Gezond Leven: An Verdeyen, an.verdeyen@gezondleven.be
- Regionale Landschappen: Liesbeth Van Gysegem, liesbeth@rlkm.be
- Agentschap Natuur en Bos: Myriam De Bie, myriam.debie@vlaanderen.be
- Provinciaal Instituut voor Hygiëne: Vera Nelen, vera.nelen@provincieantwerpen.be

Meer info:

www.netwerknatuurengezondheid.be